ואי ס"ד מאמר לב"ש קונה קנין גמור זה יעשה מאמר ויקנה וזה יעשה מאמר ויקנה אלא מאי דוחה דחייה גמורה זה יעשה מאמר וידחה וזה יעשה מאמר וידחה אלא מאי אית לך למימר מאמר דהתירא דחי דאיסורא לא דחי ה"נ מאמר אפילו למ"ד מאמר קונה קנין גמור מאמר דהתירא קני דאיסורא לא קני רב אשי מתני הכי אמר ר"א לא תימא מאמר לב"ש דחי דחייה גמורה וצרתה חליצה נמי לא בעיא אלא דוחה ומשייר הוא א"ר אבין אף אנן נמי תנינא ב"ש אומרים יקיימו אין לכתחלה לא ואי ס"ד מאמר לב"ש דוחה דחייה גמורה זה יעשה מאמר וידחה וזה יעשה מאמר וידחה ואלא הא קתני בש"א אשתו עמו והלזו תצא משום אחות אשה אלא יבמה דחזיא לכולהו חזיא למקצתה יבמה דלא חזיא לכולהו לא חזיא למקצתה [א]בעי רבה מאמר לב"ש נישואין עושה או אירוסין עושה אמר ליה אביי למאי הלכתא אילימא ליורשה וליטמא לה ולהפר נדריה השתא ארוסה בעלמא תני ר' חייא [ב]אשתו [א]ארוסה לא אונן ולא מטמא לה [ג]כן היא לא אוננת ולא מטמאת לו [ד]מתה אינו יורשה מת [ה]הוא גובה כתובתה עבד בה מאמר מיבעיא ואלא לענין מסירה לחופה מאי נישואין עושה ולא בעיא מסירה לחופה או דלמא אירוסין עושה ובעיא מסירה לחופה א"ל השתא לא עבד בה מאמר כתיב [ו]יבמה יבא עליה בעל כרחה עבד בה מאמר מיבעיא א"ל (א) שאני אומר [ז]כל העושה מאמר ביבמתו פרחה ממנו זיקת יבמין וחלה עליה זיקת אירוסין מאי ת"ש [ח]שומרת יבם בין יבם אחד בין שני יבמין ר"א אומר יפר ר' יהושע אומר לאחד ולא לשנים [ט]ר' עקיבא אומר לא לאחד ולא לשנים והוינן בה [ב]בשלמא ר"ע סבר אין זיקה אפי' לחד לר' יהושע לחד יש זיקה לתרי אין זיקה אלא לר"א נהי נמי דקסבר יש זיקה בשלמא לחד מיפר אלא לתרי אמאי וא"ר אמי [י](בר אהבה) הכא במאי עסקינן כגון דעבד בה מאמר [כ]וב"ש היא דאמר מאמר קונה קנין גמור אי אמרת בשלמא נישואין עושה משום הכי מיפר אלא אי אמרת אירוסין עושה היכי מצי מיפר והתנן [ל][ה]נערה המאורסה אביה ובעלה מפירים נדריה אמר רב נחמן בר יצחק מאי מיפר מיפר בשותפות ולר"א דאמר מאמר לב"ש אינו קונה אלא לדחות לצרה בלבד אמאי מיפר בשותפות אמר לך ר' אלעזר אימר דאמרי אנא אינו קונה אלא לדחות לצרה בלבד דלא סגי לה בגיטא אלא בעי נמי חליצה להפר נדריה מי אמרינן ואיבעית אימא אמר לך רבי אלעזר ולרב נחמן בר יצחק מי ניחא מי קתני יפרו יפר קתני אלא הכא במאי עסקינן (ב) שעמדה בדין ופסקו לה מזונות משלו וכדרב פנחס משמיה דרבא דאמר רב פנחס משמיה דרבא [מ]כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת:

מתני'

ואי מאמר לב"ש קונה קנין גמור. זה יעשה מאמר בזו ויקנה אותה קנין גמור להיות אשתו דהא אין איסור במאמר (ג) ותצא אחותה מעליו ולא הויא הך אחות זקוקתו ויכנוס את אשתו: **אלא מאי כו'.** נהי נמי דלא קני קנין גמור הא אמרת דוחה בצרה ותקשה לך נמי יעשה מאמר בזו ותדחה אחותה ויכנוס את אשתו: **דהיתירא דחי.** מאמר שנעשה בהיתר דלא הוה בעי לייבומי בשעת מאמר הוה מצי לייבומי כגון במתני' דעדיין לא נפלה אחותה: **דאיסורא.** כגון דנפלו שתי האחיות קודם מאמר: **הכי נמי.** לענין קניה: **ולדחה.** אחותה שנעשית לה צרה בזיקה חליצה נמי לא תיבעי (ד) דתצא משום אחות אשה: **אלא דוחה.** אותה מלאסור (ה) את בעל המאמר עליו: **ומשייר.** דבעיא חליצה אם באת לינשא עד שלא כנס היכנס את בעלת המאמר. ולקמיה פריך ליה הא קתני הלזו תצא משום אחות אשה דמשמע אף מחליצה: **זה יעשה מאמר וידחה.** את אחותה מעליו ואח"כ ישא את זו אלא לאו משום דלא דחי דחייה גמורה וכל כמה דרמיא עליה לחליצה זקוקתו היא ואוסרת את זו עליו: ה"ג **אלא יבמה דחזיא כו'.** כלומר אלא לעולם דוחה דחייה גמורה ודקשיא לך התם נמי לידחי לא דמיא למתניתין דהכא דכי נפלה ועבד מאמר הוה חזיא לכולהו מילי דיבמה להתייבם ולחלוץ הלכך חזיא למקנתייהו למאמר דמאמר דמיא אחותה לכשתפול אבל התם דתרוייהו נפלו קודם מאמר ולא חזיא לכולהו מילי דיבמה לא חזיא למקנתה לפיכך אין מאמר דוחה אחותה: **השתא ארוסה.** דקידושין דידה דאורייתא' תני רבי חייא אינו יורשה ואינו מטמא לה מאמר יבמין מדרבנן הוא דהא מדאורייתא יבמה יבא עליה כתב רחמנא מיבעיא: **לא אונן.** ליאסר בקדשים (ו): **ולא מיטמא.** אם כהן הוא דהא לאו שארו הקרוב אליו היא: **וכן היא לא אוננת.** להיות אסורה בקדשים: **ולא מיטמאה.** אינה נריכה להתעסק בו. (ז) ולאו דוקא נקט ולא מיטמאת דהא בנות אהרן לא הוזהרו על הטומאה (י) אלא איידי דנקט לא אוננת דאיצטריך ליה נקט ולא מיטמאת דבעי למתני תרתי בדידה ובדידיה כך שמעתי. ולי נראה ולא מיטמאה כגון ברגל שישראלים מוזהרים על הטומאה (ח) מונבלתם לא תגעו (ט) במס' ר"ה (דף טז:): **גובה כתובתה.** ודכתב לה מן האירוסין מיתוקמא בכתובות בפרק הכותב (דף פט:): **ולא בעיא מסירה לחופה.** דאם בא עליה בעל כרחה בלא חופה קני ולא בעי תו לאפוקי בגיטא סגיא לה: **בעל כרחה.** דקני לה ונעשית כאשתו לכל דבר בביאה בע"כ שאין בה חופה: **וחלה עליו זיקת אירוסין.** ונשואין של שאר נשים ואם בא עליה לאחר מאמר בלא חופה לא קנה: **יפר.** אחד מהן את נדרה: **לאחד ולא לשנים.** שומרת יבם א' יפר אבל שומרת לשני יבמין לא יפר לא זה ולא זה: **אין זיקה.** דתיהוי ככנוסה: **ואפילו לחד.** היכא דליכא אלא חד דודאי עליה רמיא אפ"ה אין זיקה: **לתרי אין זיקה.** דלא ידעינן להי מינייהו רמיא ואפילו שניהם כאחד אין הפרתן הפרה דקליסא זיקתן: **אלא לתרי אמאי.** נהי נמי דיש זיקה אפי' לתרי מיהו יפרו שניהם מיבעי ליה: **ואמר רמי בר** (ט) **אבא** גרסינן: **בשותפות.** הוא ואביה כארוסה: **לדחות בצרה.** באחותה שנפלה לפניו אחר מאמר זו: **דלא סגי לה בגט.** העושה מאמר ביבמה ובא להוציאה בעיא חליצה וגט ולא אמרינן ככנוסה היא וסגי לה בגט: **אמר לך רבי אלעזר ולרב נחמן מי ניחא.** כלומר נהי נמי דקונה בשלמא אי נישואין עושה שפיר אלא לרב נחמן דאמר לא עביד אלא אירוסין מי ניחא הא בשותפות ליכא למימר דיפר קתני יפרו מיבעי ליה: **אלא הכא במאי עסקינן שעמדה בדין.** לדידי [אפילו] בלא מאמר ולרב [נחמן] אחר מאמר ולא רצה לכנוס ולא לפטור: **ופסקו לה מזונות משלו.** כדתניא לקמן בהחולץ (דף מא:) עמד בדין וברח נזונית משל יבם דמהשתא בעלה הוא ועל דעתו נודרת על מנת שירצה:

מתני'

יעשה מאמר ויקנה כו'. ומשום ביטול מצות יבמין ליכא למיחש כדפרישית בפ' שני (לעיל דף יח:) (י):

לא מיטמאה לו. פירוש ברגל שהוזהרו על הטומאה כדאמרינן בר"ה (דף טז:) (כ) ועוד י"ל דאין מטמאה לו היינו דאינה חייבת ליטמא לו למאן דאמר בסוטה (דף ג.) לה יטמא חובה: **עבד** בה מאמר מיבעיא. וא"ת דמשמע דלא עדיפא בעלת מאמר מארוסה ובהחולץ (לקמן דף לט. ושם) קאמר רבא גופיה מאמר לב"ש עושה ודאי ארוסה לדחות בצרה וספק נשואה לחלוק בנכסים אלמא מהני ליורשה וי"ל דהכא גרס רבה רבו של אביי דמסיק עלה אמר ליה אביי ולקמן גרס רבא שהוא אחר אביי: **אלא** לענין מסירה לחופה. וא"ת מאי מספקא ליה דהשתא נמי תקשי השתא ארוסה בעלמא בעיא מסירה לחופה עבד בה מאמר מיבעיא וי"ל דעבד בה מאמר ובא עליה והביאה עושה אותה ככנוסה: **אביה** ובעלה מפירים נדריה. ואם אין לה אב או שאינה ברשות אב לא מצי מיפר כדאמרינן בנדרים (דף עא.): **כגון** (ל) שעמדה בדין כו'. לפי מסקנא שאיירי דעבד בה מאמר כדמוכח בנדרים בפ' נערה המאורסה (שם עד.) דלר' אליעזר כיון דעביד בה מאמר ופסקו לה מזונות משלו נודרת על דעתו ולר' יהושע דוקא בחד יכנס אבל בתרי כיון דאי בעי אחוה פסיל לה עליה בביאה או בגיטא אינה נודרת על דעתו ולר"ע אפילו ביכנס אחד קאמר דלא יפר אפילו עבד בה מאמר משום דאין חייבים עליה סקילה כנערה המאורסה ולא יתכן לפי זה מה שפי' בקונטרס בריש פ"ב (לעיל יז: ד"ה ולימא) דמאן דאמר אין זיקה אפי' בחד היינו ר"ע דאי סבר דיש זיקה ואפי' הכי לא יפר משום דאין חייבין עליה סקילה:

שלשה

עין משפט נר מצוה

טז א מיי' פ"ב מהל' אבל הלכה ג סמג לאוין רלה טוש"ע י"ד סימן שעג סעיף ד וסימן שעד סעיף ד וטוש"ע אה"ע סימן נב סעיף ה:
יז ב מיי' פכ"ב מהל' אישות הלכה ג סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סס (וסימן מז):
יח ג מיי' שם פ"י הלכה יא סמג שם טוש"ע אה"ע סימן נה סעיף ו:
יט ד מיי' פי"א מהל' נדרים הלכה כב סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף ז:
כ ה מיי' שם הלכה ט טוש"ע י"ד שם סעי' ה:

תורה אור השלם

ו. כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו וּמֵת אַחַד מֵהֶם וּבֵן אֵין לוֹ לֹא תִהְיֶה אֵשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יְבָמָהּ יָבֹא עָלֶיהָ וּלְקָחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה וְיִבְּמָהּ: דברים כה ה:

הגהות הב"ח

(א) גמ' א"ל אין שאני אומר: (ב) שם שעמדה בדין ופסקו: (ג) רש"י ד"ה ואי מאמר וכו' אין איסור במאמר והויא לה בכנוסה ותצא אחותה: (ד) ד"ה ולדחה וכו' ותצא משום: (ה) ד"ה אלא וכו' מלאסור את בעלת המאמר: (ו) ד"ה לא אונן ליאסר בקדשים דכתיב לא אכלתי באוני ממנו הס"ד: (ז) ד"ה ולא מיטמאת וכו' ולאו דוקא. נ"ב וכן פרש"י בסנהדרין דף כח ע"ב וע"ל דף מג ע"ב: (ח) בא"ד מונבלתם לא תגעו: (ט) ד"ה ואמר רמי בר אהבה גרסינן: (י) תוס' ד"ה יעשה וכו' בפ' שני. נ"ב בדף י"ח בד"ה אומרים לו המתן: (כ) ד"ה לא וכו' ועוד י"ל. נ"ב וכן פרש"י בב"מ דף יח ע"ב וכן פרש"י לקמן דף מג ע"ב: (ל) ד"ה כגון שעמד בדין כו' לפי מסקנא זו שאיירי:

תוספות ישנים

ואי אמרת מאמר לב"ש קונה קנין גמור זה יעשה מאמר ויקנה אלא מאי דוחה דחייה גמורה זה יעשה מאמר וידחה. פי' המאמר ידחה אחותה שלא תאסר הבעלת מאמר להתייבם ובשלמא אם אינו דוחה אחותה ניחא דאין להקשות זה יבטל וזה יבטל וכו' שהרי היתה ביאה באיסור דהויא לו כראשונה אחות זקוקתו. אבל ממאמר פריך שפיר שהרי אין איסור במאמר ולאחר המאמר יכול לייבם שהרי המאמר דחה שאחותה לא תאסור אותה: בעי רבא מאמר לב"ש נשואין עושה. לאו לשיטת ר' אליעזר דלעיל בעי דפשיטא לן דלכל הדי לשני אינו עושה נשואין דהשתא מקדושין גרע דלא סגי לה בגט כקדושין דעלמא ונשואין תהא עושה אלא ודאי בעייתו לאו לשיטה דהכא אלא לשיטת ר' אמי דאמר [לקמן] דס"ל לב"ש מאמר קונה קנין גמור: **אלא** לענין מסירה לחופה. וא"ת ומ"מ הדרא קושיין לדוכתין השתא ארוסה בעלמא בעינן מסירה לחופה עבד בה מאמר מיבעיא וי"ל דמיירי בבא עליה בעל כרחה אחר המאמר ובעילה דבעל כרחה קונה ביבמה. אבל קבעי אי המאמר דקודם הביאה מגרע גרע הביאה לשוייה כאשה בעלמא ובעיא מסירה לחופה: **כל** הנודרת על דעת בעלה היא נודרת. וא"ת א"כ למה אצטריך פרשת נדרים. וי"ל דהא דאמרינן כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת היינו לבתר דאכתבא פרשת נדרים:

מסורת הש"ס

א) [נדרים עד:], ב) לקמן מג: ע"ש כתובות נג. פט: ע"ש בבא מציעא יח. ע"ש סנהדרין כח: [ע"ש היטב], ג) [לקמן נג.], ד) נדרים עד., ה) [שם ע"ש], ו) [בנדרים ליתא], ז) [לעיל יח. לקמן נ. נח:], ח) כתובות נט: מו: קדושין ד. נדרים סו:, ט) שבת מו: גיטין פג: נדרים עג: עד. נדה מו:, י) [קידושין לה:], כ) [ויקרא יא].

תוס' חד מקמאי

ת"ר שומרת יבם בין ליבם א' בין לשנים ר"א [אומר] יפר רי"א אומר לא' ולא לשנים ר"ע אומר לא לאחד ולא לשנים והלכתא כר"א דקי"ל יש זיקה אפילו בתרי והוינן בה לר"א נהי נמי דיש זיקה אפלו בתרי בשלמא לא' מפיר אלא לתרי אמאי מפיר כ"א לבדו ואוקימנא כגון שעמדה בדין עם א' מהן ופסקו לה מזונותיה משלו וכדרבי פנחס משמיה דרבא דאמר כל הנודרת ע"ד בעלה היא נודרת ואיכא דמפרש אע"ג דעמדה

מוסף רש"י

לא אונן. אין אנינות חל עליו לאיסור אכילת קדשים (ב"מ יח:) אם מתה אינו נאסר בקדשים מחמת אנינות (סנהדרין כח:). **ולא מטמא לה.** אם כהן הוא (שם ושם) דכתיב כי אם לשארו, והיינו אשתו, והאי לאו שארו הוא דלא בא עדיין לידי קירוב בשר (ב"מ שם). **וכן היא לא אוננת.** אינה נאסרת באנינות מיתתו בקדשים (סנהדרין שם). **ולא מטמאת לו.** לאו משום כהונה קאמר, דאין כהנות מוזהרות על הטומאה, דכתיב בני אהרן, אלא אינה זקוקה לטמא לו, לא כהנת ולא ישראלית, שמצוה להתעסק בקבורת מתי מצוה האמורים בפרשה, דכתיב לה יטמא, ותניא לה יטמא מצוה ואם לא רצה מטמאים אותו בעל כרחו ומעשה ביוסף הכהן כו' כתובה כהנים (ב"מ שם וכעי"ז כתובות נג. פס: חו:). אינה מצוה להתעסק בו, ואיידי דתנא לא אוננת תנא ולא מטמאת, ולאו דוקא, דנשים דכהונה לא הוזהרו על הטומאה (סנהדרין כח:) ואית דלא גרסי אינה מטמאה (שם). **מתה אינו יורשה.** נדונית בית אביה דלא תקון ירושת הבעל עד שתכנס לחופה או שתמסר לשלוחיו (כתובות נג:) אף: דירושת הבעל נפקא לן משארו הקרוב אליו ממשפחתו וירש אותה בב"ב (קיא:) והא לאו שארו הוא (ב"מ יח: וכעי"ז כתובות פט:). **מת הוא.** גובה כתובתה. מנה מאתים ותוספת אם כתב לה (כתובות נג.) דכתב לה מן האירוסין מוקמינן לה [illegible] (סנהדרין כח:). **בין יבם אחד בין שני יבמין.** בין שזקוקה ליבם אחד בין לשני יבמין אמר ר' אליעזר יפר, ומוקמינן ליה בגמרא כשעשה בה מאמר אחד מהן (נדרים עד.). **לא לאחד ולא לשנים.** כלומר בין שנפלה לפני יבם אחד בין שנפלה לפני שנים, דלא קרינן ביה אישה (לעיל יז:). **אין זיקה אפילו לחד.** אפילו ליכנס אחד אינה זקוקה דתיהוי כאשתו עד שתכנס לחופה (נדרים שם). **מאמר קונה קנין גמור.** ליעשות ארוסה גמורה (לקמן נח.). **נערה המאורסה אביה ובעלה מפירים נדריה.** ואינו מופר עד שיפרו שניהם (כתובות יט.) ולהכי נקט נערה דלדוקא נערה שהיא ברשות אביה דכתיב בנעוריה בית אביה (נדרים עו:). **על דעת בעלה היא** נודרת. על מנת אם ירצה הבעל יסמכה עליה דמודקק לה כיים שמשו (שבת מו:).